

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

УДК 005.8

¹С.Д. Бушуєв, ²В.Д. Гогунський, ³К.В. Кошкін¹ Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ² Одеський національний політехнічний університет, Одеса³ Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, Миколаїв**НАПРЯМИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ТА ПРОГРАМАМИ»**

Обґрунтовано зміст напрямів дисертаційних досліджень зі спеціальності «Управління проектами та програмами».

Ключові слова: управління, проекти, спеціальність, паспорт, формула, напрями досліджень

Вступ

У процесі формування ринкової економіки в Україні особливого значення набувають ринкові механізми та методи управління в різних сферах діяльності, які базуються на сучасних методологіях, методах та засобах управління. Одним з найбільш ефективних підходів до становлення України як розвиненої держави з ринковою економікою є широке використання управління проектами (Project Management) в провадженні різних видів економічної діяльності. Особливого значення набуває управління проектами за умов виходу з кризи.

Окрім елементи управління проектами (матричні організаційні структури, мережеві графіки та інші) були відомі і використовувались протягом десятиліть. Але, як цілісна, практично-орієнтована сфера діяльності, управління проектами розвивалося виключно як інструмент за умов ринкової економіки.

Постановка проблеми

Розвиток економіки, що характеризується зростанням обсягів виробленої продукції та підвищення її якості досягається переважно за рахунок активного використання нових знань та критичної маси фахівців з управління проектами і програмами. Він супроводжується динамічними, функціональними і структурними змінами економіки, розширенням її можливостей

задовольняти потреби суспільного та особистого споживання, забезпечувати накопичення національного багатства.

Запити практики та виклики сьогодення щодо управління розвитком соціальних та організаційно-технічних систем породжують нові проблеми і завдання, вирішення яких здійснюється на базі нових підходів до управління на основі проектів та програм. Сьогодні управління проектами та програмами у світі визначено як ключовий механізм формування конкурентоспроможності держави та бізнесу. Тому нагальним завданням для України є формування нової спільноти проектних менеджерів. Все це підкреслює актуальність підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації [1].

Мета статті

Спеціальність «Управління проектами та програмами» створювалася у 80-ті роки ХХ-го століття провідними фахівцями світу в галузі системного аналізу та інформаційних технологій. У результаті ця область стала світовим лідером із системного опису процесів, за рівнем стандартизації кращої практики та її поширенню, із застосування математичних моделей, методів і впровадження інформаційних технологій. Натепер чисельність професійних проектних менеджерів в Україні становить біля 25 тис. У той же час за оцінками для подолання кризових явищ і сталого розвитку в Україні необхідна кількість проектних менеджерів

НАПРАВЛЕНИЯ
ДИСЕРТАЦИОННЫХ
НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ
«УПРАВЛЕНИЕ ПРОЕКТАМИ И
ПРОГРАММАМИ»

Обосновано содержание
направлений диссертационных
исследований по специальности
"Управление проектами и
программами".

DIRECTIONS DISSERTATION
RESEARCH RESEARCH
"PROJECT AND SPECIALTY
MANAGEMENT" PROGRAM

The content areas of dissertation
research specialty Project and
Program Management.

становить біля 250 тис. кваліфікованих фахівців. В Україні більше 20 університетів готують магістрів та спеціалістів з управління проектами, успішно функціонує мережа спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій, видається низка фахових журналів.

Завданням публікації є обґрунтування змісту напрямів дисертаційних досліджень зі спеціальності 05.13.22 «Управління проектами та програмами».

Обґрунтування паспорта спеціальності

У разі виконання наукових досліджень і підготовки дисертаційних робіт до захисту слід, перш за все, визначити відповідність змісту і результатів дисертації формулі спеціальності. Визначальними ознаками певної галузі науки є об'єкт і предмет дослідження, а також засоби та процедури, які застосовуються задля досягнення мети досліджень (таблиця).

Таблиця

Визначальні ознаки проектного управління

Об'єкт	Предмет	Засоби	Процедури
Проекти та програми з ознаками унікальності та обмеженнями у часі і ресурсами, що спрямовані на досягнення визначеного корисного результату	Процеси управління цінністю, знаннями і ресурсами проектів та програм, як керованих організаційно-технічних або соціальних систем	Інформаційні та інноваційні технології управління, моделі, методи та механізми розв'язання задач управління проектами та програмами	Планування проектів та їх виконання, аналіз, удосконалення процесів управління, підготовка і навчання персоналу

Зміст таблиці трансформований у таку узагальнену формулу наукової спеціальності.

Галузь науки, яка досліджує явища і сутність, зв'язки та закономірності у процесах управління проектами/програмами/портфелями упродовж життєвих циклів як керованих соціальних або організаційно-технічних систем з ознаками унікальності, обмеженості у часі, якості й ресурсах, орієнтованої на досягнення визначених корисних результатів та їх цінності завдяки створенню продуктів. Спеціальність не включає наукові результати і дослідження зв'язків та закономірностей, що пов'язані з технологічними процесами створення продукту проекту або програми в будь-якій сфері та управління цими процесами.

Напрями наукових досліджень.

Провідні методології управління проектами/програмами / портфелями проектів містять опис процесів у вигляді: вхід, управління, механізми, вихід. Для моделювання та оптимізації проектів, програм, портфелів розроблені сотні і тисячі інформаційних технологій, програмних засобів, які ще не повною мірою задовольняють потреби практики. Саме ця складова спеціальності щодо розвитку теоретичних основ та методології управління проектами / програмами / портфелями – є провідною для удосконалення управління проектами в динамічному оточенні, включаючи управління за умов кризи, надзвичайних ситуацій та катастроф.

1. Теоретичні основи, методології та підходи управління проектами/програмами /портфелями проектів в динамічному оточенні: за умов невизначеності, штатних та надзвичайних ситуацій, кризи, катастроф.

Потребує подальшого розвитку та удосконалення системна трансформація і розвиток теорії проектно-орієнтованих та проектно-

керованих організацій. Необхідні нові моделі, методи та процеси офісів з управління проектами/програмами/портфелями. Слід переходити від реактивного до проактивного (з упередженням) управління проектами. Повинні удосконалюватись матричні, кластерні та багатовекторні моделі й технології управління.

2. Процеси управління функціонуванням та розвитком проектно-керованих або проектно-орієнтованих соціальних та організаційно-технічних систем. Офіси управління проектами / програмами / портфелями проектів. Команди та командування в управлінні проектами /програмами / портфелями проектів.

З кінця 80-х років минулого століття розвиток управління в організаційно-технічних системах здійснювався у напрямку інтегрованих інформаційних систем, які засновані на уніфікації поняття «життєвого циклу продукції», як в стандартах з управління якістю серії ISO 9000, ISO 10006 – Управління якістю в проектах, ERP – стандартах (Enterprise Resource Planning), так і в стандарті ISO 21500 - Управління проектами. У реальній практиці це змусило відмовитися від жорстких і застиглих систем управління і перейти до динамічних моделей, що неможливо без інформаційної підтримки таких моделей. Основу цього напрямку наукових досліджень складають системні дослідження процесів та стандартизація кращої практики управління проектами, програмами та портфелями проектів.

3. Управління знаннями у проектах / програмах / портфелях проектів. Інновації та стандартизація кращої практики та уроків управління проектами / програмами / портфелями проектів. Центри знань та досконалості в управлінні проектами та програмами.

Проектне управління розвивалося спочатку як методологія управління діяльністю, що спрямована на певний результат. Але потреби практики поширили застосування підходів проектного управління на весь життєвий цикл продукту. У сучасних системах управління передбачається зберігання, обробка і передача інформації в комп'ютерних середовищах, оперативний доступ до даних. Орієнтація на застосування мережевих та хмарних технологій є однією з умов ефективного функціонування та розвитку організаційно-технічних систем. Теоретичний базис удосконалення проектного управління становлять моделі і методи управління характеристиками проектів за умов невизначеності із застосуванням інтелектуальної підтримки прийняття рішень.

4. Управління зацікавленими сторонами, ресурсами, цінністю, інтеграцією, комунікацією, змістом, часом, закупівлями, вартістю, якістю, ризиками, змінами тощо в проектах / програмах / портфелях проектів.

Загальна теорія управління, як наука, в даний час продовжує розвиватися завдяки розробці нових концепцій, моделей, методів та програмно-апаратних технічних засобів. Для всіх напрямів характерно створення умов інтелектуалізації управління з урахуванням діяльності людини або команди проекту, яку вони здійснюють, виходячи з обмежень своєї діяльності для подолання ентропійних процесів і опору середовища в динамічному оточенні за наявності невизначеностей параметричного та структурного характеру, що створюються цим середовищем.

У загальному випадку мета формується у зовнішньому оточенні об'єкта. Хоча існують деякі класи систем, в яких мета формується в результаті взаємодії внутрішніх факторів. Розробка та застосування методологій, моделей та методів цілепокладання та ціледосягнення, теорії управління на всіх стадіях життєвого циклу проектів, удосконалення управління та механізмів прийняття рішень в соціальних та організаційно-технічних системах – відображають напрями наукових досліджень щодо формалізації цілей проектів та підготовка і прийняття рішень.

5. Підготовка та прийняття рішень в управлінні проектами / програмами / портфелями проектів. Цілепокладання та ціледосягнення в управлінні проектами/програмами/ портфелями проектів. Проактивне управління проектами створення та розвитку систем, продуктів та технологій. Балансування та гармонізація рішень в управлінні проектами.

Входження України до ЄС та світової спільноти на основі виконання наукових проектів та чисельних грантів потребує певної підготовки проектних менеджерів та проектно-орієнтованих організацій, які повинні відповідати міжнародним

вимогам до компетенцій проектних менеджерів, що затверджені міжнародною асоціацією з управління проектами (IPMA). Тому управління середовищем, розробка спеціального математичного та програмного забезпечення для систем управління та прийняття рішень, включаючи перенавчання, підвищення кваліфікації за міжнародними вимогами до компетенції проектних менеджерів та управління розвитком персоналу є першочерговим завданням спеціальності. При цьому важливим є не тільки розвиток компетентності персоналу та організацій, але й формування ментального простору управління проектами та програмами.

6. Управління середовищем, взаємодією, спільнотою, цінністю, довірою тощо в проектах / програмах / портфелях проектів. Компетентність персоналу та організації при реалізації проектів/програм/портфелів проектів.

Розвиток теорії та практики проектного управління спрямований на створення нових моделей управління інформацією. При цьому сучасні концепції управління проектами / програмами / портфелями проектів засновані на формуванні та використанні внутрішніх джерел знань щодо структури об'єктів, зв'язків, моделей та механізмів управління матеріальними, інформаційними, людськими та іншими ресурсами.

7. Управління інформацією в проектах / програмах / портфелях проектів. Інформаційні технології та системи управління проектами / програмами / портфелями.

Наукова спеціальність щодо управління проектами та програмами сьогодні підтримується багатьма школами науковців більшості розвинених країн світу. Серед лідерів треба виділити науковців США, Великої Британії, Австралії, Франції, Німеччини, України та Росії. На сьогодні у світі в сфері професійного управління проектами та програмами зайняті понад 250 млн. фахівців. Активно впроваджуються механізми міжнародної стандартизації, сертифікації фахівців та організацій в державному управлінні та реальному секторі економіки. Все це обумовлює нагальну необхідність і актуальність підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації з управління проектами та програмами.

Список літератури

1. Формула та напрями наукових досліджень зі спеціальності «Управління проектами та програмами» / С.Д. Бушуєв., В.Д. Гогунський., І.В. Кононенко., // Управління проектами: стан та перспективи : VIII Міжнар. наук.-практ. конф. – Миколаїв : НУК, 2012. – С. 28 – 31.

Стаття надійшла до редколегії 10.10.2012

Рецензент: д-р техн. наук, проф. А.В. Шахов, Одеський національний морський університет, Одеса.